

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi korruption torjumiseksi

Eduskuntatunnus
U 48/2023

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 3.5.2023 ehdotuksen (COM(2023)234 lopullinen) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi korruption torjumiseksi. Ehdotetulla direktiivillä korvattaisiin neuvoston puitepätös 2003/568/JHA lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla ja sellaisen lahjonnan, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä, torjumista koskeva yleissopimus sekä muutettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2017/1371 unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin, eräitä artikloja. Direktiiviehdotus on annettu osana ns. korruption torjuntaa tehostavaa pakettia.

Direktiiviehdotusta on käsitelty neuvoston työryhmässä kesäkuusta 2023 alkaen. Puheenjohtajavaltio Belgian tavoitteena on hyväksyä ehdotuksesta neuvoston yleisnäkemyks oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 13 – 14.6.2024. Tämän jälkeen neuvostolla olisi valmius ryhtyä neuvotteluihin Euroopan parlamentin kanssa.

Tämä kirjelmä perustuu puheenjohtajamaa Belgian viimeisimpään neuvotteluehdotukseen. Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa mahdollisesti hyväksyttävän yleisnäkemyksen tekstiä ei ole vielä käytettävissä. Tässä U-jatkoselvityksessä tarkastellaan erityisesti Suomen kannalta keskeisimpiä, mahdollisen tulevan neuvoston yleisnäkemyksen, kattamia kysymyksiä.

Suomen kanta

Valtioneuvosto täydentää aikaisempia, U 48/2023 vp:n yhteydessä muodostettuja, kantojaan seuraavasti osallistuakseen direktiiviehdotuksen käsittelyyn neuvostossa

Valtioneuvosto katsoo, että puheenjohtajan ehdottamassa muodossa direktiiviehdotus on kehittynyt monilta osin Suomen neuvottelutavoitteiden mukaiseen suuntaan. Suomelle on ollut erityisen tärkeää, että direktiiviehdotus ei sisällä sellaista sääntelyä, joka on ristiriidassa perustuslain kanssa. Virkamiehen määritelmän, kriminalisointien tarkkarajaisuuden sekä luonnollisille ja oikeushenkilöille kohdistettavien rangaistusten ja seuraamusten osalta on ollut tarpeen huolehtia kansallisen liikkumavaran säilymisestä ja rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ja suhteellisuusperiaatteen toteutumisesta.

Valtioneuvoston arvion mukaan tämänhetkinen neuvotteluehdotus sisältää sellaisen korkean tason virkamiestä koskevan määritelmän (artiklassa 2), joka mahdollistaa Suomen edellyttämän kansallisen liikkumavaran. Tämän lisäksi immuniteettia ja erioikeuksia koskevaa sääntelyä (artikla 19) on muutettu Suomen neuvottelutavoitteiden kannalta myönteiseen suuntaan ja valtioneuvosto arvioi, että tämän hetkisessä muodossaan ehdotus ei olisi enää perustuslain kannalta ongelmallinen.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotukseen sisältyviä kriminalisointivelvoitteita on edelleen arvioitava rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen edellyttämällä täsmällisyydellä ja tarkkarajaisuudella. Tämänhetkisessä ehdotuksessa vaikutusvallan kauppaamisen kriminalisointia koskevaa sääntelyä (artikla 10) on neuvottelujen aikana täsmennetty, mutta valtioneuvosto katsoo, että ehdotusta tulisi edelleen pyrkiä täsmentämään. Korruptiorikoksilla vaurastumista koskeva artikla on edennyt Suomen neuvottelutavoitteiden kannalta oikeaan suuntaan, ja ehdotuksessa huomioidaan kansallinen liikkumavara.

Valtioneuvoston arvion mukaan puheenjohtajamaan tämänhetkisessä ehdotuksessa on huomioitu kansallinen liikkumavara luonnollisia ja oikeushenkilöitä koskevien lisäseuraamusten osalta, joista säätäminen olisi puheenjohtajamaan ehdotuksen mukaan jäsenvaltioissa harkinnanvaraista. Harkinnanvaraisiin lisäseuraamuksiin sisältyy edelleen Suomen järjestelmän kannalta vieraita elementtejä, mutta valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että esimerkiksi vaalikelpoisuuden menettämistä koskeva lisäseuraamus on poistettu mahdollisten lisäseuraamusten luettelosta. Valtioneuvosto pitää myös tärkeänä, että oikeushenkilön seuraamuksia koskeva sääntely on yhdenmukaistettu aiemmin hyväksytyyn ympäristörikosdirektiiviehdotuksen kanssa. Lisäseuraamusten osalta neuvotteluehdotus ei vastaa kaikilta osin Suomen tavoitteita, mutta siihen on saatu neuvoteltua siinä määrin joustavuutta, että se on mahdollista hyväksyä.

Muilta osin artikloihin on tehty pääosin joustavuutta lisääviä muutoksia, mikä vastaa Suomen neuvottelutavoitteita.

Valtioneuvosto muodostaa lopullisen kannan puheenjohtajan lopulliseen ehdotukseen neuvoston yleisnäkemykseksi edellä mainittujen seikkojen sekä kokonaisarviointiin pohjalta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jatkoneuvotteluissa Euroopan parlamentin kanssa pyritään turvaamaan neuvostossa ehdotuksen sisältöön saavutettu joustavuus.

Pääasiallinen sisältö

Alkuperäinen ehdotus

Direktiiviehdotus sisältää säännökset tiettyjen korruptiorikosten määritelmistä, virkamiesten määritelmistä, yllytyksestä, avunannosta ja yrityksestä, luonnollisille henkilöille määrättävistä seuraamuksista, oikeushenkilöiden vastuusta ja oikeushenkilöille määrättävistä seuraamuksista, rangaistusten koventamis- ja lieventämisperusteista sekä erioikeudesta tai immuniteetista, rikosten vanhentumisajoista, toimivallasta, tutkintakeinoista sekä tutkintavälineiden ja -keinojen käyttämisestä.

Lisäksi direktiiviehdotukseen sisältyy korruptiorikosten ennaltaehkäisyyn tähtäviä velvoitteita, jotka koskevat esimerkiksi riskiarviointiprosessia, korruptiorikoksista ilmoittavien henkilöiden suojelua, erikoistuneita elimiä, resursseja ja koulutusta.

Alkuperäisen direktiiviehdotusten sisältöä on käsitelty tarkemmin asiaa koskevassa U-kirjelmässä (U 48/2023 vp).

Direktiiviehdotukseen neuvotteluissa tehdyt keskeisimmät muutokset

Direktiiviehdotusta on käsitelty aktiivisesti työryhmätasolla. Neuvottelujen aikana keskeisiä ovat olleet rikosten ja virkamiesten määritelmiä ja soveltamisalaa koskevat kysymykset sekä luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille määrättäviä seuraamuksia koskevat kysymykset sekä ennaltaehkäiseviä toimia koskevat kysymykset.

Neuvottelujen edetessä kriminalisointeja koskevia artikloja on pääosin pyritty selventämään ja / tai joustavoittamaan. Osin ehdotusta on edelleen yhdenmukaistettu YK:n korruptionvastaisen yleissopimuksen ja Euroopan neuvoston sopimuksen kanssa. Keskeisiä muutoksia käydään läpi seuraavassa:

Virkamiehen määritelmiä koskeva artikla 2 on yhdenmukaistettu rakenteeltaan unionipektoksia koskevan direktiivin (1371/2017) kanssa ja artiklasta käy selkeästi ilmi, että korkean tason virkamiehet ovat kansallisen virkamies-käsitteen alakategoria. Tällä hetkellä korkean tason virkamiestä koskeva määritelmä koskisi kansallisia virkamiehiä, joille on uskottu keskeisiä toimeenpano-, hallinto-, lainsäädäntö- ja lainkäyttötehtäviä. Direktiivin korkeaa virkamiestä koskevia säännöksiä olisi tulkittava siten, että kansallisissa perustuslaeissa tai laeissa vahvistettuja vapauksia ja erioikeuksia ei rajoiteta. Määritelmä täydentyy johdanto-osan (9a) tekstillä, eikä valtionpäämies sisälly esimerkinomaiseen listaan korkean tason virkamiehistä. Määritelmässä huomioidaan siis kansallisten perustuslakien asettamat rajoitteet. Lisäksi useat valtuuskunnat kannattivat sitä, että korkean tason virkamieskäsite kattaisi myös EU:n korkean tason virkamiehet. Määritelmäartiklaan on lisätty myös välimiehet (arbitrators) ja lautamiehet (jurors) omana kategorianaan. Vastaava lisäys on tehty lahjontaa koskevaan 7 artiklaan.

Direktiiviehdotuksen rakennetta on muutettu vastaamaan muita rikosoikeuden alan direktiivejä, joten ennaltaehkäisyä koskevat artiklat on siirretty omaksi jaksokseen direktiiviehdotuksen loppuosaan. Ennaltaehkäisyä koskevissa artikloissa ja johdanto-osassa täsmennetään, että uusien toimielinten perustamista ei edellytetä ja kansallinen liikku mavara toimien organisoinnissa säilyy.

Artiklaa 8, joka koskee yksityisen sektorin lahjontaa, on muutettu vastaamaan YK:n korruptionvastaista yleissopimusta ja nykyisessä muotoilussa lahjuksen vastaanottaja tai pyytjä voi työskennellä ”missä tahansa ominaisuudessa” ”in any capacity” yksityisen

sektorin organisaatiossa. Lisäksi nykyisessä ehdotuksessa painotetaan taloudellisen haitan aiheutumista, mikä rajoittaa soveltamisalaa.

Artiklaa 10 vaikutusvallan kauppaamisen kriminalisoinnista koskevaa tekstiä on muutettu siten, että vaikuttajana voisi olla kuka tahansa henkilö, joka epäasiallisesti vaikuttaisi virkamiehen päätökseen. Sekä artiklatekstiä että johdanto-osan tekstiä on puheenjohtajan ehdotuksessa pyritty täsmentämään, mutta tarkkarajaisuutta koskevat kysymykset ovat edelleen relevantteja, koska esimerkiksi perusteettoman edun (undue advantage) ja epäasiallisen (improper) vaikuttamisen määrittelyä ei ole puheenjohtajan viimeisimmässäkään ehdotuksessa tarkennettu. Ehdotuksen johdanto-osassa (12) sen sijaan tarkennetaan aiempaa tarkemmin, että legitiimi vaikuttaminen esimerkiksi lobbauksen kautta ei kuulu artiklan tarkoittamien tekojen piiriin.

Tehtävien väärinkäyttöä koskeva artikla 11 on muutettu harkinnanvaraiseksi. Lisäksi yksityinen sektori jää soveltamisalan ulkopuolelle ja artikla koskee ainoastaan tehtävien väärinkäyttöä julkisella sektorilla.

Oikeudenkäytön häiritsemistä koskeva artikla 12 on muotoiltu joustavammaksi ja teko voidaan kattaa eri rikosnimikkeillä.

Korruptiorikoksilla vaurastumista koskevan artiklan 13 osalta erillisen artiklan tarpeellisuutta on punnittu neuvoston työryhmätasolla. Nykyehdotuksessa artikla on edelleen säilytetty, mutta ehdotettua artiklaa on muokattu siten, että artiklan tarkoittamat teot koskisivat vaurastumista toisen virkamiehen tekemästä korruptiorikoksesta.

Yllyttämistä, avunantoa ja yritystä koskevasta artiklasta 14 on poistettu yritystä koskeva kappale kriminalisointeja koskevien artiklojen muutosten johdosta.

Artikla 19, joka koskee immunitetteja ja erioikeuksia on nykyisessä ehdotuksessa muotoiltu siten, että mikäli ei ole perustuslain vastaista, immunitetti ja erioikeudet tulee pystyä poistamaan. Artikla ei koske diplomaattista immunitettia ja erioikeuksia. Artikla ei nyky muodossaan sisällä määreitä prosessin osalta. Artiklaan liittyvään johdanto-osan kappaleeseen on tehty lisäys, jossa todetaan, ettei jäsenvaltioiden edellytetä muuttavan perustuslakeja tämän direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa.

Luonnollisille henkilöille määrättävät seuraamukset ovat nykyisessä ehdotuksessa esimerkiksi vähimmäisrangaistuksen enimmäistasojen osalta aiempaa paremmin linjassa Suomen järjestelmän kanssa. Jäsenvaltion valittavissa on, mitä lisäseuraamuksia se ottaa käyttöön ja esimerkiksi vaalikelpoisuuden menettäminen on poistettu lisäseuraamusten luettelosta.

Oikeushenkilöille määrättäviä seuraamuksia on pyritty yhdenmukaistamaan 11.4.2024 annetun ympäristörikosdirektiivin kanssa. Oikeushenkilöille määrättävät sakot muuttuisivat siten vastaavasti liikevaihtoperusteiseksi tai kiinteiden summien (40 tai 24 miljoonaa euron enimmäisrangaistuksen vähimmäistaso) mukaiseksi, ja jäsenvaltiot voisivat valita, kumpi tapa otetaan kansallisesti käyttöön. Myös oikeushenkilöille määrättäviä seuraamuksia koskeva luettelo on muutettu valinnaiseksi ja siitä on poistettu joitakin seuraamuksia. Valinnanvarainen lista sisältää edelleen joitain Suomen järjestelmälle vieraita elementtejä.

Muilta osin artikloihin on tehty pääosin joustavuutta lisääviä muutoksia, mikä vastaa Suomen neuvottelutavoitteita. Rangaistusten koventamis- ja lieventämisperusteita koskevat artiklat on muotoiltu valinnaisiksi siten, että jäsenvaltioiden tulee ottaa käyttöön yksi tai useampi peruste. Myös vanhentumisaikoja koskeva artikla on edennyt Suomen tavoitteiden kannalta oikeaan suuntaan ja ehdotetut vanhentumisajat ovat lyhyemmät.

Unionipetosdirektiiviä koskevat muutokset vastaisivat korruptiontorjuntadirektiiviehdotuksen mukaisia korkean tason virkamiehen määritelmiä. Lisäksi koventamisperusteena huomioitaisiin kytkös järjestäytyneeseen rikollisuuteen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Ehdotuksen oikeusperustana ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 83 artiklan 1 ja 2 kohta ja 82 artiklan 1 kohdan d alakohta.

SEUT 83 artiklan 1 kohdassa korruptio määritellään yhdeksi niistä rikoksista, jotka ovat luonteeltaan rajat ylittäviä. Kyseisen artiklan nojalla Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää korruption määrittelyä koskevista vähimmäissäännöistä. SEUT 83 artiklan 2 kohta muodostaa oikeusperustan, jonka nojalla tällä direktiiviehdotuksella muutettava direktiivi (EU) 2017/1371 alun perin hyväksyttiin. Mainitussa kohdassa määrätään EU:n toimivallasta vahvistaa rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevat vähimmäissäännöt sellaisilla EU:n politiikan aloilla, joilla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, jos tämä on välttämätöntä näiden politiikan alojen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

SEUT 82 artiklan 1 kohdan d alakohta muodostaa oikeusperustan toimenpiteille, joilla helpotetaan jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikosasioiden käsittelyn ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä, esimerkiksi annettaessa yhteisiä sääntöjä toimivallasta rikosasioissa. Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät toimenpiteistä tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentin käsittelyssä vastuuvaliokunta on kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE), jossa asian esittelijä on Ramona Strugariu (Renew). Ehdotusta käsittelee lisäksi talousarvion valvontavaliokunta (CONT), jossa raportijana on Caterina Chinnici (EPP). Esittelijän raporttiluonnos on annettu helmikuussa 2024 ja valiokunnan hyväksymä kanta ja neuvottelumandaatti vahvistettiin parlamentin täysistunnossa 27.2.2024.

EP on ehdottanut useita muutoksia direktiiviehdotukseen. Seuraavassa kuvataan parlamentin ehdottamat merkittävimmät muutokset verrattuna komission alkuperäiseen direktiiviehdotukseen.

Henkilöllinen soveltamisala ja ehdotetut rikokset

EP:n mietinnössä ehdotetaan laajentamaan direktiivin soveltamisalaa niin, että se koskisi laajempaa joukkoa, mukaan lukien henkilöitä, jotka ”hoitavat yleisen edun mukaisia tehtäviä tai vastaavat julkisesta palvelusta” (*any person entrusted with tasks of public interest or in charge of a public service*). Lisäksi EP ehdottaa laajentamaan korkean tason virkamiehen määritelmää kattamaan EP:n ja komission jäsenet, Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan, sekä kansallisella tasolla sotilasvirkamiehet, valtio-omisteisten yhtiöiden ylimmät johtajat sekä eduskunnassa edustettuina olevien puolueiden johtajien jäsenet (”officials of political parties”).

EP ehdottaa kätkemisen, laittoman poliittisen rahoituksen (”illicit political funding”), sekä tietyissä tapauksissa virkavelvollisuuden rikkomisen kriminalisointia.

Seuraamukset

EP:n ehdotuksessa korkea tason virkamiehiä koskisi ankarammat säännöt muun muassa vaalikelpoisuuden menettämistä koskevien seuraamusten osalta. EP:n ehdotus tiukentaisi ehdotettuja seuraamuksia ja toimenpiteitä erityisesti siltä osin kuin on kyse rikoksentehtäjän kyvystä hoitaa julkista virkaa sekä julkisen rahoituksen epäamisestä. Lisäksi ehdotus suhteuttaisi maksettavien vahingonkorvausten määrän rikoksen vakavuuteen.

EP:n ehdotuksessa on uhrien oikeuksiin ja vahingonkorvauksiin liittyvä säännös sekä velvoite taata rikosoikeudellisiin menettelyihin osallistumista koskevia prosessuaalisia oikeuksia yleisölle, jota asia koskee. Ehdotuksessa on myös armahdus- ja koskemattomuuskielto korruptioon liittyvistä rikoksista

Ennaltaehkäisy sekä erikoistuneet elimet ja organisaatiot

EP lisäisi ehdotukseen ennaltaehkäiseviä toimia eturistiriitojen osalta. Näitä ovat esimerkiksi ad hoc eturistiriitojen ilmoitusvelvollisuus ("ad-hoc disclosure of new conflicts"), merkittävien varojen ilmoittamatta jättämisen sanktiointi, vähimmäisvaatimukset lobbaustietojen ilmoittamisesta, sidonnaisuuksien pakollinen rekisteröinti avoimuusrekisteriin sekä virkamiesten palvelussuhteen sääntely ja rajoittaminen pyörövi-ilmion ehkäisemiseksi. Ehdotuksessa julkisiin hankintoihin ja poliittiseen rahoitukseen liittyen lisätään erityissäännöksiä, jotka mahdollistavat julkisen valvonnan paremman tiedonsaannin kautta.

EP ehdottaa myös, että jäsenvaltioiden olisi laadittava korruption vastaiset strategiat sekä toimenpidesuunnitelmat. EU:n toimielinten ja virastojen tulisi myös toteuttaa asianmukaisia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja perustaa erikoistuneita riippumattomia elimiä EU:n lainsäädännössä asetettujen standardien mukaisesti. EP vaatii lisäksi komissiota perustamaan EU:n korruptionvastaisen koordinaattorin tehtävän sekä laatimaan vuosittain EU:n korruptionvastaisen kertomuksen.

Erikoistuneita elimiä ja organisaatioita koskevaan alkuperäiseen säännökseen ehdotetaan useita edellytyksiä erikoistuneiden elimien toimivaltaan ja niiden rooliin korruption ehkäisyyn liittyen. Ehdotettuja lisäyksiä erikoistuneiden elimien tai organisaatioyksiköiden toimivaltasääntelyä koskien ovat muun muassa julkisten viranhaltijoiden omaisuusilmoitusten hallinta, julkisten viranhaltijoiden ja julkisten tahojen läpinäkyvyyssääntöjen sekä poliittisten puolueiden rahoituksen valvonta, sekä näiden sääntöjen ja määräysten rikkomiseen liittyvä sanktiointi; julkisen ja yksityisen sektorin eturistiriitoja koskevien lakisääteisten määräysten ja sääntöjen noudattamisen valvonta; korruptionriskeistä varoittaminen; sekä yhteistyö muiden jäsenvaltioiden vastaavien yksiköiden kanssa. Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi, tietokannan ylläpito ja päivittäminen vuosittain korruptiotapauksista, mukaan lukien tuomiot, vahingonkorvaukset ja takavarikoidut varat; valitusten vastaanottaminen ja käsittely korruption ehkäisyä koskevien sääntöjen rikkomisista.

Muita EP:n kantaan sisältyviä lisäysehdotuksia ovat muun muassa kansalaisuus- ja asuinpaikkasijoitusohjelmien kieltä ja oikeushenkilöiden vastuuta koskevien sääntöjen tiukentaminen. Lisäksi ehdotetaan säädöstä harkintavallan asianmukaisesta käytöstä syytetoimissa.

Kansallinen valmistelu

U- jatkokirjeluonnosta on käsitelty oikeus- ja sisäasiat – jaoston (EU 7) kirjallisessa menettelyssä 14.5 – 16.5.2024.

Eduskuntakäsittely

Direktiiviehdotusta koskevasta U-kirjelmästä (U 48/2023 vp) ovat antaneet lausuntonsa lakivaliokunta (LaVL 13/2023 vp), perustuslakivaliokunta (PeVL 8/2023 vp) sekä hallintovaliokunta (HaVL 19/2023 vp).

Suuri valiokunta on lausunnossaan (SuVL 11/2023 vp) edellyttänyt, että valtioneuvosto pyrkii erityisesti huolehtimaan siitä, ettei direktiivi sisällä perustuslain kanssa ristiriidassa olevaa sääntelyä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Alkuperäiseen ehdotukseen sekä tällä hetkellä käsiteltävänä olevaan neuvotteluehdotukseen sisältyisi vaikutusvallan kauppaamisen kriminalisointia koskevan artiklan 10 ja artiklan 13, korruptiorikoksilla vaurastuminen, mukaisten tekojen kriminalisointia koskevia velvoitteita, joista seuraisi muutostarpeita Suomen rikoslakiin (39/1889).

Artikla 10 koskee vaikutusvallan kauppaamisen kriminalisointia.

Tällä hetkellä luonnollisille henkilöille kohdistuvat seuraamukset enimmäisrangaistusten vähimmäistason osalta vastaavat kansallista lainsäädäntöä.

Suomen rikoslain 9 luvussa on säännökset oikeushenkilölle määrättävästä yhteisösakosta. Säännösten mukaisesti yhteisösakko tuomitaan määrääeuroin. Alin yhteisösakon rahamäärä on 850 ja ylin 850 000 euroa. Korruptiontorjuntadirektiiviehdotus sisältää jo hyväksytyä ympäristörikosdirektiiviä vastaavat määräykset yhteisösakolle: sekä liikevaihtoperusteisen että kiinteät summat.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 22 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat rikosoikeutta koskevat asiat 18 §:n 25 kohdassa säädetyin poikkeuksin. Jälkimmäisen kohdan mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat, jotka koskevat teon rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määräämistä, kun kysymys on maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta. Direktiivissä säänneltävä rikosoikeudellinen lainsäädäntö ei 18 §:n muiden kohtien perusteella kuulu maakunnan lainsäädäntövaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Direktiiviehdotuksen taloudellisia vaikutuksia on käsitelty ehdotusta koskevassa U-kirjelmässä (U 48/2023 vp).

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Osa jäsenvaltioista on peräänkuuluttanut vahvempia perusteita oikeusperustalle liittyen ennaltaehkäiseviin toimiin. Lisäksi vaikutusvallan kauppaamisen kriminalisointi sekä korruptiorikoksilla vaurastumista koskeva artikla on jakanut jäsenvaltioiden kantoja.

Kansallisen virkamiehen ja korkean tason virkamiehen määritelmän osalta useat jäsenvaltiot ovat ilmaisseet vastaavia kantoja Suomen kanssa. Lisäksi erioikeuksia ja immunitetteja koskevan artiklan osalta on tavoitteena varmistaa, että ehdotus ei sisältäisi sellaisia velvoitteita, jotka aiheuttavat muutostarpeita jäsenvaltioiden perustuslakeihin.

Useat jäsenvaltiot ovat kannattaneet kansallista liikkumavaraa koskien luonnollisille ja oikeushenkilöille määrättäviä vaihtoehtoisia lisäseuraamuksia ja enimmäisrangaistusten

vähimmäistasoja. Osa jäsenvaltioista on peräänkuuluttanut komission tavoin kunnianhimoisempaa lähestymistapaa ja korkeampia rangaistusasteikkoja muun muassa sillä perusteella, että ne vaikuttavat vanhentumisaikeisiin ja käytössä oleviin tutkintakeinoihin.

Asiakirjat

U-jatkokirjeen valmistelu perustuu viimeisimpiin käytettävissä olleisiin puheenjohtajavaltion neuvotteluasiakirjoihin.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Venla Mäntysalo, venla.mantysalo@gov.fi, tel. +358 295 150 198

VAHVA-tunnus

EU/758/2023

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite